

Stojarenski dom

Štev. 214

V Ljubljani, torek 21. septembra 1937

Leto II.

Masaryk se je poslovil od svojega ljudstva

Praga, 21. septembra. o. Danes se Praga ter vsa Češkoslovaška poslavlja od očeta države, predsednika Osvoboditelja Masaryka. Zalivanje za velikim pokojnikom je bilo te dni, ko je ležal na mrtvaškem odru v Pragi, tako, kakršnega vojna zgodovina najbrž ne pomni. Pred pokojnikovo krsto se je prišlo poklonit njegovim zemeljskim ostankom nad 1 milijon ljudi vseh starosti in vseh stanov.

Danes pa je vsa država pritisnila v Prago, da vidi poslednjo pot pokojnega predsednika skozi prestolnico Češkoslovaške. Ogromne množice, ki so od vseh strani prišle sinoči in nočjo v Prago, so preplavile vse mesto, zlasti pa tiste ulice, koder je šel mrtvaški sprevod ter vsa njihova neposredno bližina. Kljub dolgi poti, po kateri se je pomikal sprevod, ga večina ljudi ni mogla videti, ker se niso mogli razvrstiti ob straneh tistih cest, marveč so čakali v stranskih ulicah in na trgih. Današnji dan je ob Masarykovem pogrebu pokazal, da vsa Češkoslovaška čuti, da je bil Masarykov duh tisti, ki je oživel in gnal tok vsega češkoslovaškega svobodnega življenja. Ob tem veličastnem pogrebu je moči trditi, da ga ni vodil današnji Evropi, ki bi bil s svojim duhom in delom tako do dna zajel vse milijone, katerih vodstvo mu je poverila božja roka. Masaryk je bil več kakor knez in vladar, bil je srce svojega ljudstva, bil je utelešenje njegovega vzora o svobodi.

Pogreb

Danes ob 10 uri so se pričele na Hradčanih pogrebne svečanosti za pokojnim predsednikom Osvoboditeljem Tomažom Masarykom.

Krsto z njegovimi posmrtnimi ostanki so položili na mrtvaški oder v veliki dvorani, odkoder je veličasten pogled na mesto. Najprvo so odigrali posmrtno koračnico, nakar se je predsednik republike dr. Beneš poslovil od svojega vzvišenega predhodnika in v imenu vse države.

Krsto so nato položili na lafeto, nakar je sprevod krenil na svojo pot skozi mesto, ki je nabito polno ljudi, odposlancev raznih mest, rodoljubnih društev in drugih ustanov.

V dvorcu so bili zbrani člani pokojnikove rodbine, poslanci in senatorji, vladni člani, diplomatski zbor, visoki dostojanstveniki, tuja odposlanstva, ki so prišla v velikem številu in med katerimi je več ministrskih predsednikov, veliko število političnih oseb, višji uradniki in generali. Po govoru predsednika republike so posmrtni ostanki dvignili z mrtvaškega odra in postavili krsto na lafeto. To so storili višji častniki češkoslovaške vojske. Lafeto je vlekel 6 konj.

Pogrebni sprevod je vodil glavni nadzornik češkoslovaške vojske general Sirovi, ki se je kot častnik češkoslovaških legij odlikoval zlasti v zmagoviti bitki češkoslovaških legionarjev pri Zborovu proti Avstro-Ogrski. V sprevodu so vse zastave in prapori češkoslovaške vojske, 140 po številu. V sprevodu so šli številni oddelki pehote. Zastopano je bilo tudi topništvo. Legionarji so nastopili v svojih zgodovinskih krojih, v katerih so se svojčas borili na francoskih, ruskih in italijanskih bojiščih.

Za krsto so šli najprvo člani pokojnikove rodbine, nato pa gosti iz tujine, ki jih je vodil predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš.

Sprevod je krenil mimo poslopja poslanske zbornice do poslopja mestne občine, kjer je nekaj minut postal pred kapelico, v kateri počiva ostanke češkoslovaškega neznanega junaka.

Pogrebni sprevod se je nato pomikal po ulicah starega mesta, nakar je krenil pred Narodni divadlo, ki je najvišja umetniška ustanova na Češkoslovaškem. Sprevod je prišel nato na lepe in velike bulvare in krenil čez Vavčevski trg, kjer leži narodni muzej, na železniško postajo. Vso to pot je pokojni Masaryk napravil v nasprotni smeri 21. decembra 1918, ko se je vrnil v domovino kot poglavar neodvisne češkoslovaške države.

Lafeta s posmrtnimi ostanki predsednika Osvoboditelja se je ustavila pred Wilsonovo postajo. Člani rodbine predsednika republike, člani vlade in uradni gosti so obkolili krsto, nakar so vojaški oddelki defilirali mimo nje. Po končanem mimohodu so krsto prenesli v poseben vlak, da jo prepelje v poletno bivališče predsednika Osvoboditelja, kjer se je po svojem odstopu stalno naselil. Na majhnem pokopališču v Lanyh bodo krsto položili poleg krste Charlotte Masarykove, žene slavnega pokojnika, kakor je sam želel. Njeno truplo so izkopali in ga bodo položili v skupni grob. Verske obrede bodo opravili duhovniki evangelijske cerkve čeških bratov v navzočnosti ožjega kroga višjih častnikov češkoslovaške vojske, ki odpotujejo v Lane s posebnim vlakom takoj za prvim vlakom, ki prepelje posmrtni ostanek Tomaža Masaryka.

Ves pogreb je imel strogo uradni značaj in so v sprevodu šli samo pokojnikovi svojci, za stopniki tujih držav ter češkoslovaška vojska in uradni zastopniki.

Dr. Milan Stojadinović v Pragi

Praga, 21. septembra. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović, ki se je udeležil pogreba predsednika Masaryka je včeraj prisel v Nove Zanki na češkoslovaški mej. Tu so dr. Stojadinoviča sprejeli in pozdravili naš poslanik v Pragi dr. Protić, div. general Melihar in svetnik zunanjega ministrstva dr. Čermak. General Melihar in dr. Čermak sta prideljena dr. Stojadinoviću med njegovim bivanjem na Češkoslovaškem. Na peronu je bil razvrščen oddelček vojaštva.

V Prago je predsednik vlade dr. Stojadinović prisel ob 17.30. Na postaji so dr. Stojadinoviča sprejeli in pozdravili predsednik čsr. vlade dr. Milan Hodža, zunanji minister dr. Krofta, glavni nadzornik čsr. vojske general Sirovi, člani generalitete, višji uradniki zunanjega ministrstva in osebe poslaništva. Po izstopu iz vlake se je dr. Stojadinović prišlo pozdravil s predsednikom čsr. vlade dr. Hodžo. Godba je zaigrala jugoslovansko in češkoslovaško himno, nakar je dr. Stojadinović pregledal častno četo.

Dr. Stojadinović se je s postaje odpeljal na jugoslovansko poslaništvo. Kmalu nato se je dr. Stojadinović s člani jugoslovanskega odposlanstva šel poklonit pred mrtvaški oder predsednika Masaryka. Pri tej priliki je predsednik dr. Stojadinović

položil vence v imenu Nj. Vel. kralja Petra II., Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, Nj. kr. Vis. knezinja Olge in kraljevske vlade. Vence so položili tudi predsednik senata dr. Mažuranič v imenu senata kralj, Jugoslavije in predsednik narodne skupščine Stevan Čirič v imenu narodne skupščine. Nato so člani jugoslovanskega odposlanstva izkazali

predsedniku Masaryku poslednje časti in ostali nekaj minut v pobožnem molku.

Po poklonitvi pred mrtvaškim odrom predsednika Masaryka je predsednik jugoslovanske vlade dr. Stojadinoviča sprejel v avdijenci predsednik republike dr. Edvard Beneš. Nocoj bo predsednik vlade dr. Stojadinović na intimni večerji pri predsedniku republike dr. Benešu. Kraljevski poslanik Protić priredi nocoj v jugoslovanskem poslaništvu večerjo v čast ostalih članov jugoslovanskega poslanstva na pogrebu predsednika Masaryka.

Valencijska vlada je pri volitvah v svet ZN propadla

Zveza narodov ne verjame v bodočnost valencijske Španije

Zeneva, 21. septembra. o. Ker je Turčiji in valencijski Španiji potekla zakonita doba v svetu Zveze narodov, bi morali na njuni mesti včeraj izvoliti dve drugi državi. Tako Španija kakor Turčija sta se z vsemi silami potegovali za to, da bi bili spet izvoljeni. Za valencijsko vlado je bila ponovna izvolitev predvsem vprašanje političnega ugleda in moralnega pomena. Če bi bila Španija spet izvoljena v svet Zveze narodov, bi to pomenilo, da države ZN, zlasti pa velesile pripisujejo valencijski vladi še nekaj bodočnosti. Ker pa je pri volitvah dobila Španija od 52 glasov samo 23, namesto potrebnih dveh tretjin, je s svojo kandidaturo propadla. Proti ponovni izvolitvi valencijske Španije v svet Zveze narodov so glasovale celo države, ki ji niso sovrane in so z njo v rednih političnih ter diplomatskih odnosih. Tudi Turčija ni bila izvoljena, toda zanjo ta neuspeh ne pomeni nič posebnega. Namesto Turčije je v svet Zveze narodov prišla Perzija, namesto Čileja Peru. Kdo pa bo zasedel mesto Španije, se bo odločilo jutri. Za njeno mesto se potegujejo Belgija, Avstrija in Madžarska.

Poraz valencijske vlade pri volitvah v ženevsko ustanovo je bil najvažnejši dogodek pri sedanjem zasedanju Zveze narodov, saj se je vse politično življenje v Zenevi pletlo okrog tega vprašanja. Tako valencijski zastopniki kakor odposlanstvo generala Franca pod vodstvom vojvode Alba, so si prizadevali na vse načine, da bi pridobili na svojo stran čim več članov Zveze narodov. Odločile so južnoameriške države, ki bodo tako in tako v kratkem vse skupno priznale špansko nacionalistično vlado.

Ta dogodek razlagajo v Zenevi s tem, da je delitev sveta v ideološke labore že močno napredovala in da so avtoritarne države dobile močno pomoč v južnoameriških republikah.

Po volitvi je govoril najprej zastopnik Mehike, ki je dejal, da njegova vlada moralno in gmotno docela odkrito podpira valencijsko vlado, ker je prepričana, da je to njena dolžnost. Politika je docela propadla, o čemer pričajo zadnji dogodki v Evropi.

Portugalski zastopnik Mata je branil svojo državo pred Negrinovimi očitki, češ, da Portugalska odkrito podpira Franca. Dejal je, da Portugalska ne prikriva svojih simpatij do nacionalistov in da upa, da bodo v Španiji v kratkem zmagali. Špansko nacionalistično gibanje je po portugalskem mnenju glavni jezik protimodernemu komunističnemu navalu in obramba portugalske samostojnosti, ki bi jo rdeča Španija takoj uničila. Valencijska vlada ne more sedeti v Zvezi narodov neoprestano kot tožnik proti Italiji in Nemčiji, kar so spoznale vse članice Zveze ter valencijskega zastopnika odslovile iz sveta ZN.

Madrid, 21. septembra. o. Poraz Španije pri ponovnih volitvah v svet Zveze narodov je vzbudil v Valenciji kakor v Madridu veliko razočaranje in jeze. Vse časopise je v posebnih izdajah prineslo to vest. Listi dolže južnoameriške države, da so se vdinjale fašizmu ter mednarodnim bankirjem, ki jim je rdeča Španija trn v peti. Poraz Španije v Zenevi je zmaga Hitlerjevih, Mussolinijevih in Francovih agentov.

Vesti 21. septembra

Načelnik francoskega generalnega štaba, general Gamelin, je sinoči odpotoval iz Pariza v Jugoslavijo, da se udeleži z ostalimi zastopniki franc. vojske naših manevrov.

Domačini so se uprli na kavni nasadih v srednjeafriški angliški koloniji Kilimandžaro. Uporniki so porušili vse stavbe na nasadih in je morala angleška uprava poslati nad nje bombna letala.

Nemški gospodarski minister dr. Schacht je včeraj z avtomobilom dopotoval v Rim.

Na političen obisk v Varšavo pojde prihodnji mesec avstrijski državni tajnik za zunanje zadeve, dr. Guido Schmidt.

Svobodno propagando v Združenih državah zahtevajo tamošnji nemški narodni socialisti. Amerikanci se pa tega branijo, češ, da pomeni nemška propaganda napad na demokratične ustanove v Ameriki in da žali nazore njenih državljanov. Zato pozivajo različne organizacije vlado, naj vsa društva ameriških Hitlerjevcev v Ameriki razpusti.

Prve velike vaje za obrambo pred napadi iz zraka so bile včeraj ob osmih v Berlinu. Vaje so docela uspele.

Francoske oblasti so prijele zaradi zadnjih atentatov v Parizu italijanskega anarhista Pasotija. Ugotovile so, da je Pasotij zažgal na nekem letališču v okolici Pariza več ameriških letal, namenjenih za valencijsko vlado.

Deveti seznam italijanskih legionarjev, padlih na španskem severnem bojišču, obsega 306 imen.

Več pušk, ki jih je vzel Italijanom v svetovni vojni, je dal včeraj v Münchnu italijanskemu poslaniku neki bivši bavarski vojak, s prošnjo, naj poslanik puške izroči Mussoliniju, češ, da jih on, Nemec ne mara več imeti, ker se Italijani in Nemci zdaj skupno bore za mir in civilizacijo.

Seja angleške vlade, na kateri bodo sklepali o udeležitvi Italije pri nadzorstvu na Sredozemskem morju, je sklicana za jutri.

Nemške zahteve po kolonijah bo podpirala tudi Italija, ker so upravičene. Tako pišejo nekateri italijanski listi.

V višini 8000 m je začel uhajati plin nekemu ruskemu zrakoplovu, ki je hotel doseči stratosferni rekord. Pri padcu zrakoplova je bila posadka precej ranjena, oblasti pa so uvedle preiskavo, če niso letalci morda bili v službi trockistične propagande.

Kolera na Kitajskem se vse bolj širi po raznih krajih, ki najbolj trpe zaradi vojne, zlasti v Šangaju.

300.000 bivših ameriških vojakov iz svetovne vojne se je sešlo na zborovanju v Newyorku. Predsednik takozvane Ameriške legije, ki združuje vse bojevnike, je izdal pozdravni oklic, v katerem med drugim tudi obsoja gospodarsko politiko predsednika Roosevelta.

Jesenske vaje angleškega brodnjaka na Sredozemlju so zaradi nezanesljivega stanja preložene. Vaje bi morale biti v egiptovskih vodah.

Bomba je eksplodirala na Kreti med spominsko proslavo ob obletnici smrti velikega grškega politika Venizelosa.

Sprejemanje članov v avstrijsko Domovinsko fronto bo ustavljeno s 1. novembrom. To je napovedal kancler dr. Schuschnigg v svojem velikem govoru v Innsbrucku. Sprejemanje članov bodo ustavili zaradi tega, da se ne bi v Domovinsko fronto začeli utihotapljati Hitlerjevci.

Vojskovo Windsorski je resno obolel na srcu. Poklicali so k njemu v hotel več dunajskih specialistov za srčne bolezni.

O delu Zveze narodov v zadnjih treh letih je včeraj govoril v Zenevi angleški zunanji minister Eden, ki je dejal, da se voditeljem Zveze narodov zdi, da je mednarodni red v Evropi in na svetu oslabil, ker države več ne priznavajo načel Zveze narodov.

21 višjih sovjetskih železniških uradnikov so pred dvema dnevnoma spet obsodili na smrt.

Nov protest zaradi preganjanja nemških katoličanov je poslala Sv. Stolica pretekli teden nemški vladi. Protest se je nanašal predvsem na silovito protikatoliško pisanje nemškega tiska.

Dva vlaka sta spet trčila v Franciji blizu Angoulema. Pri tem je bilo osem mrtvih ter čez 30 težko ranjenih.

4940 m visoko se je z jadralnim letom dvignil Nemec Ziller v Grünau v Slezijsi. S tem je potolkel višinski rekord za 2700 m.

V okviru ameriške radijske mirovne konference sta imela od evropskih politikov do zdaj govor predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža in predsednik belgijske vlade van Zeeland.

Francosko zastopstvo pri Masarykovem pogrebu vodi podpredsednik francoske vlade Leon Blum. Zastopstvo je sinoči dospelo v Prago.

Usoda sveta je v rokah dveh diktatorjev

Rim, 20. sept. o. Vse italijansko časopisje po sveča ogromno pozornost potovanju ministrskega predsednika Mussolinija v Nemčijo ter pripisuje temu dogodku največjo važnost za bodočnost Evrope in sveta. Vse pogostje se pojavlja v različnih listih drzna trditve, da je usoda Evrope in sveta v rokah dveh diktatorjev. »Messagero« pravi med drugim: Ta prvi Mussolinijev obisk v tujini bo povečal in potrdil soglasje in prijateljstvo med Italijo in Nemčijo. »Popolo di Roma« pa piše, da je prav, ako svet ve, da je ta mednarodni sestanek namenjen povečanju obnovljeni vrednoti in interesu vsega sveta, kar je v sedanjem moralno in gmotno razvnanem času še posebnega pomena. To, kar hočeta Mussolini in Hitler, je izven vsakega zlobnega sumničanja in ni v nobeni zvezi s pristranskimi interesi ali častihlepnostjo, temveč se nanaša na celokupno naše duhovno bogastvo, pa ga imenujemo evropsko zapadno kulturo ali kakorkoli drugače.

Vsi listi ogromno pišejo o pripravah za sprejem Mussolinija v Nemčiji, zlasti v Berlinu.

„Stadion v Ljubljani mora biti v enem letu dograjen...“

Minister za telesno vzgojo med zastopniki zadruga Stadion, zastopniki Zveze fantovskih odsekov in SK Planine ter deklisih krožkov na stadionski tribuni. — Načelnik ministrstva ing. Aračič z našim internacionalcem Hvalatom na poveljniškem prostoru vrh tribune. — Minister dr. Rogič z direktorjem Remcem in dr. Žitkom si ogleduje Stadion.

Tako je dejal po večrajšjem ogledu našega največjega in najmodernejšega športnega prostora minister za telesno vzgojo dr. Rogič, ki je v spremstvu šefa kabineta ing. Aračiča in načelnika strokovnega oddelka profesorja Ulage včeraj obiskal vse ljubljanske telesno kulturne ustanove. Vsi visoki gostje so bili nad Stadionom in njegovo krasno delno ureditvijo prevzeti.

Minister dr. Rogič v Sloveniji

Včeraj se je minister dr. Rogič na poti iz Ptuja ustavil v Celju, popoldne pa si je v Ljubljani ogledal Stadion, kopališče Ilirijo ter gasilsko vajo

Ljubljana, 21. septembra.

Že včeraj smo v daljšem poročilu navedli ves prosvetnega tabora v Ptuj, katerega se je udeležil tudi minister za telesno vzgojo naroda dr. Rogič v spremstvu načelnika tega ministrstva g. Arčiča ter referenta prof. Ulaže. G. minister je popoldne v Ptuj prisostvoval tudi javni telovadbi slovenskih fantov in deklet ter se je nadvse pohvalno izrazil o disciplini ter o izvežbanosti telovadcev in telovadkinj. Naglasil je ponovno, kako zelo je vesel, da je mogel sam videti razvoj in uspeh te mlade organizacije slovenskih fantov in deklet. Enako toplo in pohvalno se je o naših telovadcih izrazil tudi načelnik ministrstva za telesno vzgojo g. Arčič. Poudaril je tudi, da bi bilo potrebno, da bi slovenski katoliški telovadci in telovadkinje nastopili v Beogradu, da bi tudi bratje Srbi videli, kako lepo se razvija in ustvarja na telesnokulturnem polju slovenska mladina.

Minister Rogič se je iz Ptuja v nedeljo odpeljal najprej v Maribor, kjer je prenočil, včeraj popoldne pa se je z avtomobilom odpeljal dalje v Celje. Na poti sta ga spremljala načelnik ministrstva g. Arčič ter referent g. Ulaže. V Celju je minister dr. Rogič sprejel pred mestnim magistratom g. župan Mihelčič, okrajni glavar dr. Zebec ter drugi predstojniki. Na dvoršču magistrata so bili razvrščeni celjski gasilci pod poveljstvom g. Koširja, ki je g. ministru podal tudi poročilo. Minister si je nato ogledal gasilski dom, pohvalil vzorni red in njen, nato pa je šel z županom Mihelčičem še v sejo dvorane magistrata, kjer so se mu predstavili predstavniki celjskih telovadnih in športnih organizacij. Tudi tu je minister dr. Rogič naglasil svoje veselje nad tem obiskom v Sloveniji. Naglasil je, da je navdušen in presenečen, ko je videl toliko in tako urejena telovadna društva in prostore.

Okrog 11 se je g. minister odpeljal v Gornji grad, odtod pa skozi Novo Stifto čez Černivec v Kamnik in dalje v Ljubljano. V Novi Stifto se je minister presenčil številni gasilci in fantje v krogih, ki so počakali ministra ter ga lepo pozdravili. Ob 13 je minister s svojim spremstvom prišel v Ljubljano, kjer se je napotil najprej na banovino. Tam je minister pozdravil ban dr. Natlačen, s katerim je nato minister ostal del časa v razgovoru. V imenu mestne občine je namesto odsotnega župana dr. Adlesiča pozdravil ministra podžupan dr. Ravnihar. Potem je minister sprejel tudi zastopnika fantovskih odsekov g. Hvaleta ter banovinskega poročevalca za telesno vzgojo g. Lenarta.

Ban dr. Natlačen je ministra dr. Rogiča potem povabil na intimno kosilo v restavracijo »Unions«. Popoldne ob 4 je minister dr. Rogič v spremstvu načelnika Arčiča, prof. Ulaže ter banovinskega poročevalca za telesno vzgojo g. Lenarta odšel najprej na sokolsko telovadišče na Taboru, kjer sta ga pozdravila g. ing. Bevc in dr. Pipenbacher. Potem se je minister odpeljal na kopališče Ilirijo, kjer ga je pozdravil v imenu SK Ilirije ing. Bloudek, v imenu plavalne šole pa dr. Mayer. Minister si je podrobno ogledal vse naprave v kopališču ter je o njih izrekel zelo laskavo sodbo. Navdušen je postal tudi nad izvajanjem plavalnega skakalca Zierlerja, ki je bil pred kratkim stipendist tega ministrstva.

Minister dr. Rogič na Stadionu

Potem se je minister odpeljal na Stadion, katerega si je bil sicer že lani ogledal, pa si je tudi ob letošnjem obisku Ljubljane hotel ogledati naprave na njem. Na Stadionu so ministra pozdravili predsednik gradbene zadruge »Stadion« g. ravnatelj prof. Remec, v imenu fantovskih odsekov pa dr. Žitko in prof. dr. Capuder, za SK Planino pa Janez Kermayner in Jože Hvale. Ravnatelj prof. Remec je ministru podrobno razložil celotno zamisel in program dela gradbene zadruge »Stadion« do končne ureditve Stadionu. Minister dr. Rogič se je pri tem zanimal zlasti, kdaj bo Stadion končno popolnoma dograjen. Ravnatelj prof. Remec je na to vprašanje odgovoril: »Kadar boste vi hoteli!« V imenu Dekliške zveze sta pozdravili ministra še načelnica gđ. Pogačnikova in gđ. Hafnerjeva.

Minister si je potem ogledal ves Stadion ter je ob tej priliki izrekel svoje mnenje, da se bodo prihodnje balkanske igre, ki bodo v Jugoslaviji, izvedle pač tam, kjer bo za to priliko na razpolago urejen Stadion.

Posamezne skupine SK Planine so pred ministrom izvajale razne lahkoatletske vaje in igre, ki so ministru zelo ugajale. Po polurnem zadržanju na Stadionu je minister s svojim spremstvom odšel še na sosednjo igrišče SK Ljubljane, kjer sta ga pozdravila predsednik g. Šibenik in g. Sancin. Tudi tu so športniki ministru dr. Rogiču izrekli svoje mnenje, da bi se morale prihodnje balkanske igre izvesti v Ljubljani, ki ima od vseh mest v državi največ in najbolj popolno urejenih športnih prostorov. Potrebna pa bi bila seveda za izpolnitev še državna podpora.

Po ogledu igrišča Primorja se je minister še nekaj časa razgovarjal z zastopniki stadionske zadruge ter zveze fantovskih odsekov. Minister se je še enkrat zanimal za to, kdaj bo Stadion dovršen, naker so mu zastopniki zadruge odgovorili, da se zaradi pomanjkanja sredstev lahko zavleče še na leta in leta, če pa bo priskočilo na pomoč ministrstvo za telesno vzgojo, bi bil Stadion lahko hitro izročen svojemu namenu. Zastopniki zadruge so poudarili, da Stadion ni politična zadeva, marveč bo po dovršitvi na razpolago za velike prireditve prav vsem športnim in telesno-kulturnim organizacijam, zlasti pa šolam. Na koncu razgovora je mi-

nister izjavil: »Stadion mora biti v enem letu dokončan!«

Pri gasilskih vajah na Krekovem trgu

Pred Mestnim domom na Krekovem trgu so se že prej zbrali gasilci ljubljanske gasilske župe ter ljubljanski poklicni gasilci. Minister se je pred Mestni dom pripeljal okrog 5. Tu ga je pozdravil v imenu slovenskih gasilcev g. Snoj, navzoči pa so bili tudi drugi člani starešinstva Jugoslovanske gasilske zveze. Minister si je ogledal vse gasilske naprave v Mestnem domu, vse orodje in vozila ljubljanskih

gasilcev. Pred razvrščeno četo poklicnih gasilcev je ministra pozdravil poveljnik Janez Furlan, ki je naglasil, da je dr. Rogič prvi minister, ki je sam prišel, prebrat se o plemenitem delu gasilcev. Ministra je pozdravil še poveljnik ljubljanske gasilske župe g. Pristovšek. Ves čas je ministra spremljal podžupan dr. Ravnikar, ki je sproti tolmačil ministru vse gasilske naprave.

Ljubljanski gasilci so nato izvedli pred Mestnim domom razne gasilske vaje. Izvedli so med drugim tudi skok z Mestnega doma na reševalni prt, reševanje ljudi iz gorečega poslopja skozi okna po drsalnem prt ter druge drzne vaje. Gasilci so izvedli tudi razne poskuse z veliko magirus-levstvom, spuščanje gasilcev po vrvi, potem pa tudi razne poskuse modernega reševanja gorečega poslopja.

Nad vsemi vajami gasilcev je izrazil minister svoje občudovanje ter obenem toplo priznanje. Čestital je predstavnikom gasilcev nad toliko sposobnostjo članov. Po končanih vajah se je minister odpeljal na banovino, kjer je bila potem skupna seja predstavnikov slovenskega telesno-vzgojnega gibanja.

KINO
UNION

Jutri premiera velikega francoskega filma

Baccara

Tragedija junaka iz svetovne vojne.

V glav. vlogah: MARCELA CHANTAL, JULES BERRY, LUCIEN BAROUX

Pri manevrih za Gorjanci

Črnomelj, 21. septembra.

Clovek je v teh dneh čisto spremenil svoje razpoloženje. Namesto veselih pesmi po vinogradih se oglašajo pesmi naših vojakov po cestah. Novo mesto je čisto spremenilo svoje lice. Ponoči prihajajo v mesto nove in nove čete, vlaki jih vsako uro dovažajo več in več. Na Gorjancih in ob Kolpi, kjer je zamišljena meja med severno in južno »državo«, je nenadoma nastopila huda vojna nevarnost. Govorimo o napetosti, o naporih diplomatov, ki naj ohranijo ljudstvu mir. Seveda je vse to umišljeno. V resnici gre za poskus, kako vojske in ljudstvo čisto življenju in življenju prave vojne. In vojski v resnici opravljajo svoje naloge, ki so zaradi neprestanega dežja še hujše in naporenejše, naravnost odlično. Razpoloženje čet je vzorno, red in mir vladata povsod. Po cestah in poljih pa vidimo neko mrzlično gibanje in premikanje, vse je postalo skrivnostno, pritajeno, skrito.

Tak je položaj v zaledju naše severne armade. Vojaštvo nastopa v rdečih znamenjih, ki jih ima ovite okrog čepce. Tako se bosta obe armadi med seboj spoznavali. Na naši strani so »rdeči«, na oni strani so »beli«, ki predstavljajo »sovražnika«. Prava vojna se še ni začela, pravijo, da še ni bila napovedana. Zaenkrat obe armadi le razvijata svoje čete, urejata vse ostale stvari, ki so z bližajočo se »vojno« nujno povezane in nujne. Zakaj vse bolj se slišijo glasovi, da vsi napori diplomatov ne bodo uspeli, da bo vsak hip nastopilo sovražno stanje, izbruhnila bo »vojna«.

Casnikarji smo si danes ogledali naše položaje na severni strani. Po vaseh so zbrani v velikih množicah vojski redne in izredne armade, kadrovi in rezervisti. Dolge marše delajo, blato mešajo, z dežjem se borijo. Nerodno je to, toda pravo vojno je, treba voditi takrat, kadar napoči, vsak hip, ob vsakem vremenu, na vsakem terenu. Zato je pač tudi manevre treba izvesti v vsakem slučaju. Obiskali smo danes naše fante, ki bivakirajo po vaseh. Tu pa tam srečamo kakega svojega znanca iz Ljubljane, iz Kranja, iz posameznih vasi na Gorenjskem, glejte, saj so to zgolj sami Slovenci. Nič se ne pritožuje, sleherni vojak se le malo nasmešne ter pomežikne navzgor, češ, dež nam ga špila...

Najvažnejše - prehrana...

Ogledali smo si tudi prostore, kjer je pripravljeno vse potrebno za prehrano vojaštva. Zelo zanimivo je urejena preskrba vode. Pripravljene so

Nova važna cesta otvorjena

Maribor, 20. septembra.

Včeraj je bila otvorjena nova cesta med Križnim vrhom pri Poljanah in Ločani pri Konjicah. Nova cesta odpira prometno veliko področje pod vzhodnim Pohorjem ter vodi od banovinske ceste Slovenska Bistrica-Poljane od poljanskega tunela na tako imenovanem Križnem vrhu preko vasi Zabljek, Levč, Ličenece, Sv. Jernej na Loče pri Konjicah. Cesta poteka po teritoriju mariborskega in konjiškega cestnega odbora. Na področju konjiškega okraja je bila izgotovljena že v predvojnem času, in sicer od Loče do Petelinjake. Mariborski okrajni cestni odbor je začel že pod upravo bivše mariborske oblasti z gradbenimi deli, ki so bila sedaj dovršena. K gradbi ceste je prispevala banska uprava 100.000 din, večji del stroškov je prispeval okrajni cestni odbor, veliko pa so dali tudi domačini. Otvoritev se je izvršila včeraj zelo slovesno. Navzoči so bili zastopniki bana okrajni glavar dr. Šiška, dekan Ozimič iz Laporja, bivši oblastni predsednik dr. Leskovar, načelnik okrajnega cestnega odbora Franjo Zebot, župnik Solinc iz Slovenske Bistrice, ing. Stergaršek od okrajnega cestnega odbora in drugi. Cesto je blagoslovil dekan Ozimič, okrajni glavar dr. Šiška pa jo je otvoril ter izročil prometu.

To in ono iz Radgone

Gornja Radgona, 19. sept.

Pred leti je kr. banska uprava kupila od grofa Korintkega njegovo veleposelstvo z gradom in pripadajočimi gospodarskimi poslopiji. Takrat se je več inozemcev zanimalo za nakup tega posestva in je le energični gesti kr. banske uprave pripisovali dejstvo, da je ta najlepši del slovenske zemlje v okolici Gornje Radgone ostal slovenski in ne plen inozemcev. Z znano gospodarsko delavnostjo kr. banske uprave bo razvalina gradu v nekaj letih spremenjena v eno izmed najlepših hiralnic v dravski banovini. Grad-razvalina se spreminja v imponentno stavbo. Na novo prekrita streha priča, da se je naselil v gradu nov gospodar. Tudi elektrika že sveti in vodovod na grad že tudi deluje. Z električnim motorjem črpajo vodo iz rezervorja pri Muri in vsa naprava deluje brezhibno. Po vsem posloju so že napeljavali cevi za centralno kurjavo. Še par let bo dela, preden bo ta ogromna stavba popolnoma adaptirana.

Ta biser radgonski bo nudil novim prebivalcem lepe sprehode med grajskimi sadovnjaki in krasen

Nova železniška postaja

Znano je, da ima Gornja Radgona eno izmed najslabših železniških postaj. Tukajšnji trgovci g. Hrastelj, znan javni delavec, se je obrnil na ministrstvo, ki mu je dalo zagotovilo, da bo vso akcijo za zgradbo novega postajališča vsestransko podprlo.

Carinska karavla na mejnem mostu

Na naši strani mejnega mostu stoji lesena baraka, ki nam prav gotovo ni v ponos, če pogledamo na drugo stran, kako krasno stavbo imajo naši sosedje. Tudi temu bo kmalu konec. Baje je že odobren kredit za zidano stavbo in tako je tudi prav. Zgine naj ono, kar nas pred svetom omalovažuje. Dnevno prihaja mimo te barake stotine tujcev in še več sosedov, ki pri nas za manjši denar dobijo več in boljše blaga.

Tramovje se je zrušilo nani, ko je vedril

Celje, 20. septembra.

Danes jutraj si pač gotovo nihče ni mislil, da bo nevihta, saj je bilo jutraj nebo tako jasno in čisto. Popoldne je bilo sončno. Okoli poldneva pa so se začeli zbirati nad Savinjsko dolino temni oblaki. Vedno hitreje so se približevali in kmalu se je vtila ploha. Posebno močan je bil veter, ki je oklestil z dreves vsa jabolka. Na Ostrožnem je podrl konja kovaču Velenšku. Nevihta, ki je hitela preko celjske okolice, je naredila ogromno škodo posestniku Farazincu iz Celja. Veter mu je namreč podrl novo zgrajeno gospodarsko poslopje, ki je bilo v sirovem stanju že gotovo. Med nevihto se je zatekel v poslopje posestnik Srabotnik Gregor iz Škal pri Velenju, ki se je mudil v Celju po pravih. Ker ga je nevihta na potu s kolesom domov dohitela, je šel vedrit. Veter pa se je s tako silo zagnal v poslopje, da je zaječalo tramovje in v hipu, ko je Srabotnik hotel zbežati, ga je tramovje zasulo s kolesom vred. Na srečo so delavci, ki so gradili to poslopje med 12 in 1 prosti in so obedovali v ulici blizu gospodarskega poslopja. Grozen pok tramovja jih je zelo prestrašil, vendar so bili toliko pri zavesti, da so takoj prišlečki nesrečnežu na pomoč in ga izvlekli izpod tramovja in opeke. Reževo je tramovje zlomilo hrbtnico, poleg tega pa je močno poškodovan tudi po vsem telesu. Poklicali so reševalni avtomobil, ki je bil kmalu na mestu in odpeljal Srabotnika v celjsko bolnišnico. Srabotniku je tramovje zdrobilo tudi kolo. Škoda znaša približno 40.000 din, saj je uničeno skoro vse tramovje in 8000 opek. Porušene so tudi nekatere stene.

V „Straži“ bodo začeli delat

Ježica, 19. septembra.

V soboto popoldne je bil komisijski ogled celotne nove ceste, ki jo bo okrajni cestni odbor gradil v gozdu med Črnučami in Gameljnam. Komisiji je v imenu banske uprave predsedoval g. Liković, prisostvovali pa so ji v imenu ježenske občine odborniki g. Ahlin, šmartinski župan g. Juvan, zastopniki okrajnega cestnega odbora ter vsi posestniki, ki jih bo nova cesta prizadela v njihovih gozdnih parcelah. V celem bo zgrajena še letos kakih 500 metrov nove ceste in sicer na vrhu »Straže«. Od dosedanje ceste se bo nova cesta odcepila točno pri Kačarjevem »bogkuc« in sicer na levo pod breg. Cesta bo tu zavravana v ovinkih in v klancih. Cesta bo od »bogkuc« potekala naravnost čez globel pod sedanjo cesto, presekalca sedanjo cesto ter bo potem tekla čez sedanjih gričev na najvišjem vrhu »Straže« naravnost na ono stran v malem loku do sedanjega znanega Šubeljnovega studenca, odtod pa v skoraj ravni črti zopet pod cesto in čez Balantov rob na desni strani zopet nazaj na sedanjo staro smer proti Gameljnam. Cesta bo na vrhu »Straže« znizana za več kot en meter, ostal pa bo v celem en sam zelo zmeren in pregleden ovinek. Komisija si je vso novo cestno progo ogledala ter se s posestniki domenila glede odkupa sveta. Nekateri posestniki so sprva stavili zelo visoke zahteve, celo po 10 do 12 din za kv. meter so se slišale pred začetkom uradovanja. Potem so posamezniki popustili na 7 in 5 din, komisija pa je končno odobrila za odkup sveta splošno po 3 din kv. m, oziroma se bo »svet« zamenjal z dosedanjim »cesto«. Les pa ostane posestnikom ter ga lahko posekajo in odpeljejo.

Cesto bo okrajni cestni odbor že letošnje jeseni začel graditi. V ta namen ima že določenih nad 70.000 din.

Drugo leto se bo cesta med Črnučami in Gameljnam izravnila še v ostalih odsekih in sicer bo najprej odstranjen zadnji ovinek in klanci, ki se vrste že na travnikih v Gameljnah. Tam bo nova cesta potekala v ravni smeri iz gozda do vasi.

Reševanje utopljenca v Ljubljani

Ljubljana, 21. septembra.

Tik pred zaključkom lista se je nasproti Jugoslovanske tiskarne pripetil dogodek, ki je mahoma zbral na Zmajskem mostu ter na obeh bregovih Ljubljane ogromne množice radovednih Ljubljančanov. Kaj se je zgodilo? Kolikor smo mogli v pičlo odmerjenem času poizvedeti, je skočil s Čevljarskega mostu dobro oblečen, mlajši mož, ki je bil tam skupno s svojo ženo. Po poklicu je šofer ter je stanoval na Novem trgu. Mož je potem, ko je skočil v vodo, plaval po Ljubljani navzdol, kmalu pa je omagal ter se je začel v bližini Zmajskega mostu potapljati. Poklicani so bili poklicni gasilci, ki so brž prišli z dolгими kaveljnimi ter z vrvmi. Začeli so z reševalnimi deli prav v hipu, ko se je mož že skoraj potopil pod vodno gladino. Posrečilo se jim je vendarle, da so moža že vsega onemoglega, potegnili na suho. Bil je že ves bled, nezavesten ter so ga gasilci poskušali obuditi k življenju z umetnim gibanjem. Ko to niso ročamo, z delom nadaljujejo, uspeha pa doslej ni še videli. Kdo je utopljenec, nismo mogli točno dognati. O tem bo podrobneje poročal »Slovenec«. Gasilci so tudi poklicali reševalni avtomobil, ki stoji zdaj ob Ljubljani pripravljen, da utopljenca, če se gasilec posreči, obuditi ga k življenju prepeljejo v bolnišnico.

Smrt za nacionaliste v Sovjetiji

Varsava, 20. sept. AA. (Stefani) Poljski listi mnogo poročajo o sodnih razpravah, ki so bile zadnje dni po raznih ruskih krajih, posebno pa v Ukrajini, Belorusiji, Kareliji, Mongoliji in Georgiji proti skupinam komunistov, ki so bili obtoženi separatističnega delovanja. V Kaljuskinu, glavnem mestu azovske republike ob Črnem morju so prišli pred sodišče tajnik tamkajšnje organizacije komunistične stranke, predsednik njenega izvršnega odbora in še nekateri drugi, ki so jih obtožili raznih terorističnih in sabotažnih dejanj, kakor tudi pripravo za upor rdeče vojske v primeru kake vojne. Obtožencev je bilo sedem in vse so obsodili na smrt. Slični procesi so bili tudi po drugih večjih mestih.

zaigrala najprej turško, potem pa tudi jugoslovansko državno himno.

Tudi francoski general Gamelin, načelnik francoskega generalnega štaba, ki bo prisostvoval našim manevrom, je že odšel iz Pariza ter bo danes prišel v Zagreb, odtod pa na »bojišče« k manevrom.

Tako bodo kmalu na namišljenem bojišču zbrani vsi, ki se pripravljajo na borbo, pa tudi vsi ostali, ki bodo te borbe opazovali ter si na podlagi uspehov ustvarjali sodbo o sposobnosti naše armade. Nič ne dvomimo, da bo ta sodba za nas častna in ugodna.

Tudi važno: bolnišnica!

Obiskali smo tudi vojaško bolnišnico. Našli smo v njej štiri bolnike; nič posebnega, dyema so vzeli mandeljne iz grla, ostala dva sta se bila menda malo prehladila.

V bližini bolnišnice se je med veliko skladišče desk utaborila mala četica kakih 100 vojakov s približno 30 konji. To je štab kurirjev. Tam blizu pa so tudi naši planinci iz Skofje Loke in iz Ljubljane. Tudi ti so bili prišli iz Ljubljane po večini peš, čeprav jih je vso pot temeljito pral dež. Med planinci so naši znani fantje z gora, naši športniki in telovadci, naši najizbranejši, najposposnejši plezalci. Njih sposobnost se bo v Gorjancih lahko dobro izkazala.

Tako smo polagoma prišli v Črnomelj. Tu je že zbran štab voditelja manevrov. Štab vodi predsednik našega vojnega sveta, armadni general Milovanović. Ko smo tako prišli pred naš glavni stan, smo mogli videti, kako živo in pestro življenje vlada tu. Vsak čas so z vseh strani prihajali kurirji, častniki s konji, na kolesih, z avtomobili in z motorji. Naša vojska je sijajno organizirana. Zlaska presodimo, da bo kos vsakemu, tudi resničnemu sovražniku. Pred glavnim stanom smo se mogli seznaniti in pozdraviti z voditeljem manevrov generalom Milovanovićem, ki je ob tej priliki izrekel svoje veliko zadovoljstvo nad dosedanjim uspehom vojnih vaj.

Prihod tujih odposlancev

V glavnem stanu smo dobili tudi obvestilo, da so prišli v Zagreb zastopniki italijanske armade. V Zagrebu so bili odposlanci italijanske armade sprejeti z vsemi vojaškimi častniki. Na peronu so bile obešene naše in tuje državne zastave. Poleg francoske, češke, romunske, belgijske, grške in turške zastave je bila obešena tudi italijanska. Na peronu je bila razvrščena četa iz podčastniške šole ter vojaška godba. Italijanske vojske odposlance so na postaji sprejeli divizijski general Radisavljevič z načelnikom armadnega štaba. Prisoten je bil tudi divizijski general Živković, ki je določen za sprejemanje in vodstvo tujih vojaških odposlancev. Ob sprejemu je bil tudi načelnik glavnega generalnega štaba, armadni general Nedić ter njegov pomočnik divizijski general Bodi. Bili so prisotni tudi drugi civilni predstavniki.

Italijanski vojaško odposlanstvo šteje šest članov. Na čelu je poveljnik vojaškega zbora v Bologni, armadni general Gamerra, brigadni general Sogno, razen tega pa še trije polkovniki gg. Berardo di Pralorno, Bagchari in Manerini. Najprej je goste pozdravil načelnik glavnega generalnega štaba general Nedić, nato pa italijanski konzul v Zagrebu.

Danes pride v Zagreb tudi italijanski poslanec v Beogradu, Marko Indelli z italijanskim vojaškim atašejem. Oba bosta počakala italijanskega državnega podtajnika v vojnem ministrstvu, generala Pariania, ki bo tudi prisostvoval na manevrih ob Kolpi.

V Splitu so prišli tudi že odposlanci turške armade, in sicer so se pripeljali tja z rušilem »Adatepec«. Odposlanstvo vodi šef turškega generalnega štaba maršal Fevzik Cakmak. Razen tega so prišli še štirje višji častniki turške armade. Do Splita je spremljal turško odposlanstvo naš vojaški ataše v Ankari, polkovnik Rakočević. V Splitu so naše oblasti turškemu vojaškemu odposlanstvu priredile lep sprejem. Na pomolu je bila razvrščena četa mornarjev ter mornariška godba, ki je

Kulturni koledar

Napotnik Mihael

20. septembra 1850 se je rodil v Tepanju pri Konjicah lavantinski škof, govornik in pisatelj Napotnik Mihael. Gimnazijo je dovršil v Celju, bogoslovje pa v Mariboru. Na Dunaju je promoviral za doktorja teologije. L. 1881 je postal profesor cerkvene zgodovine in cerkvenega prava na bogoslovju v Mariboru. L. 1885 je postal dvorni kaplan in študijski ravnatelj v Avguštinu na Dunaju. L. 1889 pa je bil imenovan za lavantinskega škofa. Umrli je leta 1922 v Mariboru. Že kot bogoslovec se je pridno literarno udeleževal. Tudi pozneje je mnogo pisal v Zoro, Slovenca, Slovenskega gospodarja. Ko je bil v Bosni vojni kurat, se je tako zanimal za bosansko slovstvo, da je pozneje izdal »Kratek pregled bosanskega slovstva«. Na Dunaju je napisal monografijo Sveti Viktorin, škof ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec. Kot škof je obhajal pet škofijskih sinod in o njih izdal 5 obsežnih knjig. Po koncilu v Solnogradu je izdal razpravo: Die Bedeutung der Patrikular-Konzilien in der Gegenwart. Napotnik je bil tudi odličen govornik. Veliko svojih govorov je izdal v knjigah. Tudi svoje dobro sestavljene pastirske liste je izdal v brošurah. Njegovo najbolje delo pa je Sveti Pavel, apostol sveta in učitelj narodov. V oporoki je postavil dijaško semenišče za glavnega dediča.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 21. septembra: Matej.
Sreda, 22. septembra: Mavricij.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Mosje.

TEL. 21-24 MATICA

Najlepši varietetskij film
Kralj artistov Truxa
La Jana

TEL. 27-30 SLOGA

Danes poslednjič!
Veliki Emil Janningsov film
Pred sončnim zahodom
(Der Herrscher)
Gerhart Hauptmann

TEL. 22-21 UNION

Danes poslednjič!
Film iz dunajskega družabnega življenja po romanu H. R. Bartscha
Njeni ljubimci
(Hannerl und ihre Liebhaber)
V glavnih vlogah: Olga Čehova, Oly Flint, Hans Moser in Albert Schönhals

≡ Predstave ob 16., 19. in 21. uri ≡

Ako hočete podpise in slike od boksača Carne-
ra, igralec Cabela, Hans Albersa, Robert Taylora,
Lilian Harwei, pišite v mednarodnem jeziku es-
peranto. Jezika se naučite z lahkoto z novo učno
knjigo! Ki jo je izdal Klub esperantistov v Ljub-
ljani. Cankarjevo nabr. 7/1. Cena 16 dinarjev.

Ansambliško igranje, predvsem igranje v go-
dalnem orkestru, bo vadi v novem tečaju, ki ga
bo otvorila ljubljanska Glasbena Matica dne 1. okt.,
prof. Karel Jeraj, ki ni le eden naših najodličnejših
tozadevnih strokovnjakov, temveč tudi mož izredne
prakse in ljubezni za ta predmet. S tem hoče
Glasbena Matica dati priliko, da se izvežbojo v
orkestrskem igranju vsi oni prijatelji glasbe, ki
obvladajo godalni instrument, a nimajo prilike so-
delovati v kakem orkestru, oziroma se niso popol-
noma usposobljeni za skupno igranje. Podrobnosti
v pisarni Glasbene Maticе, ki sprejema tudi pri-
jave.

Tudi v letošnjem šolskem letu bo deloval na
Šoli Glasbene Maticе glasbeni otroški vrtec. Pouk
se začne 1. oktobra, prijave sprejema pisarna Glas-
bene Maticе.

Dve novi pevski zbirki: 100 narodnih, med
temi 16 za moški zbor in 84 za mešani zbor, je
izšlo v prireditvi Adamiča v Adamičevi ljudski
pesmarici, ki jo je izdala Glasbena Matica Ljub-
ljanska. Na to zbirko opozarjamo naše zbornice
in njihove pevovodje. V minulih dneh, povodom 70.
letnice skladatelja Jereba, pa je izšlo v založbi
Hubadove župe 8 Jerebovih zborov. Obe zbirki se
dobita v knjigarni Glasbene Maticе.

Našlo se je Semperit balloon 5.25/18 črno ple-
skano rezervno kolo na državni cesti Črnuče—Dom-
žale. Dobi se pri banov. cestnem nadzorniku gosp.
Gosarju v Domžalah.

Ljubljansko gledališče

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 25. septembra: »Julij Cezar«. Otvoritev
dramske sezone. Premierski abonma.
Nedelja, 26. septembra: »Maturae. Izven. Znižane
cene od 22 din navzdol.

Otvoritev dramske sezone bo v soboto, dne
25. t. m. Vprizori se Shakespearjeva tragedija »Ju-
lij Cezar« v režiji prof. Šesta. Premiera bo za
premierski abonma.

Operna sezona začne prve dni meseca oktobra.
Prijave za gledališki abonma, ki nudi tudi v le-
tošnji sezoni 20 dramskih in 18 opernih in ope-
retnih predstav se še vedno sprejemajo v blagajni
gledališke uprave v dramskem gledališču. Občin-
stvo vabimo, da se prijavi kot stalni posetnik
dramskega gledališča, saj nudi abonma v denar-
nem pogledu izredno velike ugodnosti, plačuje se
v 10 mesečnih obrokih in so posamezni obroki v
resnici minimalni.

Opazujemo vse, ki so se prijavili za pouk
književne slovenščine, da je prvi sestanek danes ob
četrti na devetnajst v poslopju Glasbene Maticе,
Vegova ulica, Hubadova dvorana (soba št. 14,
II. nadst.). Prijave za tečaj se sprejemajo še do
konca tega meseca.

Nesreča pri razstreljevanju kamenja

Moravče, 18. septembra.

Pri graditvi nove ceste v peški kotlini se je
pripetila večera delavcu Kofolu od Sv. Andreja pri
Moravčah nesreča, ki bi bila skoro usodna za nje-
govo življenje. Mož je bil zaposlen pri odstranje-
vanju groblje blizu podoleškega mlina. Ko je prižgal
naboj, se ni pravočasno odstranil. Mislil, da se
streljina vrjica ni užgala, jo je hotel ponovno pri-

Za pravice zobotehnikov

Ljubljana, 21. septembra.

Zveza nesamostojnih zobotehnikov Jugoslavije
je izdala te dni brošuro, v kateri se obrača na kralje-
vsko vladu, gg. senatorje in narodne poslance s
prošnjo, da se zobotehnikom vrnejo pravice, ki so
si jih ti že priborili, pa so jim bile z zakonom od
18. novembra 1930 spet odvzete. Ta zakon je uničil
ekzistenco številnim zobotehnikom in obsodil v
propad skoro ves zobotehniški stan, obenem pa je
tudi škodljivo vplival na širše plasti ljudstva, ki mu
je ta stan služil v zdravstvenem pogledu. Dal je
pravico do samostojnosti z dentističnim delokro-
gom samo starejši skupini zobotehnikov, ki so imeli
na dan, ko je stopil zakon v veljavo, 13 ali več let
praktičnega dela. Zakon je bil nesocialen v prvi
vrsti zaradi tega, ker istočasno ni zaščitil vseh zob-
nih tehnikov. Ni jim dal pravice do samoosvojitve.
Ko so v Belgradu pripravljali v ministertvu za so-
cialno politiko in narodno zdravje ta zakon, so bili
tja poklicani na anketo le zobozdravniki in takrat
že samostojni sedanjí dentisti tehniki. Da je ta za-
kon bil izdan v tej obliki, je krivo po mnenju zobo-
tehnikov dejstvo, da je bil zakonodajec preveč eno-
stransko informiran.

V podkrepitev svojih zahtev zobotehniki v
svoji brošuri navajajo tudi stanje, ki v tem oziru
vlada v nekaterih drugih evropskih državah, kjer
so zobotehnikom priznali vse pravice kljub temu,
da je ponekod že nadprodukcija v zobarski stroki.
Takšne države so n. pr. Avstrija, Češkoslovaška,
Nemčija in Francija.

Organizacija in delo Zveze

Zveza nesamostojnih zobotehnikov je bila usta-
novljena leta 1934. Pred ustanovitvijo te Zveze je
šlo vse delovanje za izboljšanje socialnih delovnih
razmer v pokrajinskih strokovnih organizacijah, ki
so bile ustanovljene že leta 1910. Zveza nesamo-
stojnih zobotehnikov je prevzela vodstvo nad po-
krajinskimi organizacijami ter s tem tudi nad zobo-
tehniškim gibanjem.

Organizacija Zveze nesamostojnih zobotehnikov
je še zelo mlada, pa je kljub temu v tej kratki dobi
svojeje poslovanja njena uprava dosegla precej po-
voljne uspehe, vsaj tlikolne, da danes zobotehniki
lahko rečejo, da imajo močno organizacijo, ki more
dostojno zastopati potrebe zobotehnikov. Delavnost
te organizacije dokazuje veliko število sej in se-
stankov po raznih banovinah, poleg tega pa je bil
laneko leto v Zagrebu velik vsedržavni kongres, na
katerem je bilo navzočih okoli 300 zatopnikov iz
vseh države. Drugi kongres zobotehnikov bo letos,
3. oktobra, tudi v Zagrebu.

Vsa delavnost zobotehniške organizacije pa ni
bila omejena samo na zahtevo po osamosvojitvi,

temveč je šla tudi za tem, da zaščiti delovne inte-
rese zobotehnikov-nameščencev

s kolektivnimi pogodbami

ki naj bi vezale zobotehnike in zobozdravnike, ozi-
roma njihove organizacije. Kolektivno pogodbo pa
bi zobozdravniki podpisali samo pod tem pogojem,
če se zobotehniki odrežejo prizadevanju po samo-
stojnosti. Takšnim zahtevam zobotehniški niso mogli
ugoditi in bo morda do kakšnega, vsaj delnega spo-
razuma prišlo na letošnjem zagrebškem kongresu.

Ena od nučnih zahtev, ki jih stavljajo zoboteh-
niki v svoji brošuri, je tudi zahteva po starostnem
zavarovanju.

Zanimivi so tudi podatki, ki kažejo, kakšno je
danes stanje zobarstva v Jugoslaviji in posebej še
v Sloveniji. V vsej Jugoslaviji pride povprečno na

na 22 161 prebivalcev samo en zobar

dočim je v Sloveniji stanje nekoliko boljše, toda še
vedno dokaj nezadovoljivo. Tu pride en zobar na
7.679 prebivalcev. V Jugoslaviji je komaj 950 samo-
stojnih zobarskih strokovnjakov in so še cele po-
krajine brez zobarjev. Nesamostojni zobotehniški
stan pa je na drugi strani zaradi nekake zapore
nad polovico brezposeln. Zobnih zdravnikov je v
naši državi 517, samostojnih dentistov tehnikov 441,
nesamostojnih zobotehnikov pa 703.

Z ozirom na število prebivalcev je v Jugosla-
viji potrebnih še najmanj 3.500 samostojnih zobar-
jev, če naj bi se zdravstvene razmere v tem oziru
uredile vsaj približno tako, kakor je v drugih kul-
turnih državah. Jugoslavija ne bo zobotehniškega
vprašanja resila na svoj poseben način. Zato je v
prvi vrsti treba stremeti za tem, da se to vprašanje
reši na tak način, kakor se je to že zgodilo v Av-
striji, Češkoslovaški ali pa v Franciji. Kako so raz-
mere glede zobotehnikov v Jugoslaviji, naj pokaže
samo dejstvo, da celo v Turčiji pride en zobar na
približno 13.000 prebivalcev, v Jugoslaviji pa, ka-
kor smo rekli, komaj na 22.161 prebivalcev. To je
dokaz, da se ne bomo prištevali kam drugam, ka-
kor med zadnje kulturne države v Evropi.

Brošura navaja na koncu tudi izjavo s števil-
nimi podpisi osebnosti najrazličnejših poklicev, ki
so univerzitetni profesorji, zdravniki, zobozdravniki,
veterinarji, magistri farmacije, duhovniki, državni
tožilci, sodniki, advokati in drugi. Vsi podpisniki
poudarjajo v tej izjavi, da zobotehniki upravičeno
zahtevajo, da se jim prizna pravica svobodne prak-
se, tehnične in dentistične, ter da se spremene ob-
stoječi zakonski predpisi, ker so prepričani, da so
si svojo strokovno usposobljenost pridobili z dolgo-
letnim delom.

Športna uvidevnost

Ni ga menda prijatelja športa ne aktivnega
športnika, ki si sam pri sebi ne bi znal opisati in
orisiati pojma šport. Za to pač ni potrebno ono
znano, napol zlagano geslo o zdravem duhu v zdra-
vem telesu, saj je mnogo odličnih športnikov, ki v
svojih zdravih telesih ne skrivajo niti pol takšnega
zdravega duha, kakor ga imajo visoko nadarjeni
ljudje, ki za šport že pri rojstvu ali pa pozneje niso
bili telesno usposobljeni ter ga zategadelj obsojajo
in anatomizirajo. Pravi športnik sam pri sebi prav
dobro ve, kaj je šport, oziroma kakšen bi moral
biti, čeprav vidi, da se marsikdo, morda včasih tudi
on sam, proti pravemu športu pregreši. Pravega
športa tudi ne more noben čmeren zadirnež upra-
vičeno obsipati z ognjem in žveplom.

Kljub vsem polemam in kamenju šport še ved-
no obstoja; množice ga goje s pridom. Njegova bi-
stvena sestavina je telesno udejstvovanje in vzpod-
buda. k zmagi mu marsikdaj utegne vtisniti le še
lepo in večjo ceno ter vrednost. Tisočere množice
se posvečajo športu iz potrebe po zdravju in lah-
kotnosti — toda česa vsega posamezniki v imenu
tega športa še ne uganjajo postrani! Športna
misel je zajeta vse preveč na široko, kajti po na-
našem mnenju je treba razlikovati tri temeljno raz-
lične skupine telesnega udejstvovanja, tri skupine,
ki danes še žde v skupnostnem pojmu športa, če-
prav bi morale biti medsebojno ostro ločene. Te
tri skupine so:

1) šport iz čistega veselja na lastnem telesu, iz
veselja na činitvi, na zmagi;
2) šport zaradi nadarjenosti, zaradi denarnega
zaslужka, torej takozvani profesionalizem, ki ga na
noben način (zlasti v teh materialno težkih časih)
ne gre že kar vnaprej obsojati, saj marsikomu daje
edino eksistentno možnost;

3) šport nešportnih ljudi, ljudi, ki gledajo v
športu popršče svojih nizkih gonov in nagnejn,
ljudi, ki pod plaščem športa uganjajo nečedna in
dovoljena dejanja, ljudi, ki sta jim silajno športno
kariero preskrbeli prefriganost in brezobzirnost.

Če ločimo te tri pojme prav lepo čedno dru-
gega od drugega, potem smo spet pred vsem svetom
čisti in epodobni. Ni nam več treba povešati oči.
In razni »športni prijatelji« dobe verigo na roke.
Nič več nas ne morejo strašiti in blatiiti z
grozotnimi primeri iz »poglavja o športu«. Dan-
danasnji, ko nosi še celo najbolj prostaški catch as
catch can (udari, kakor znaš udariti); amerišanski
»mejdani«, ki ga lahko gledate v filmskih tehnikih)
naziv »šports«, prav tako kakor čudovite igre in
boji v vodi, tekovanja, ki jih goje zdravi, eveži in
mladi ljudje, dandanasnji je seveda kaj lahko po-
sploševati napade na šport. Za mnoge šport ostane
šport, za mnoge je športnik človek, ki misli le na
svoje telo ter je pri tem seveda plehek in neumen.
Jasno je, da imajo vsi pravi športniki čisto vest
ter se jim ni treba pred nikomur braniti, toda ne
gre, da bi še dalje trpeli dejstvo, da jim nekateri
vlačijo splošni športni pojem v blato.

Ta stvar zadeva nas vse in nam vsem ni prav.
Nismo tako otročji, da bi se branili proti izrodkom,
ali da bi se borili proti nezdravemu »profesiona-
lizmu in njegovim izrodkom, kajti proti ničvednosti
se celo »bogovi bore zaman«. Ljudi ni mogoče
spremeniti in prostaki človek bo tudi kot lahko-
atlet ostal prostak. Nam pa preostaja velika uvi-
devnost za pravilnost, in volja, da odstranimo s

VINIČAR

4 delovne moči, zdrav in vošč, dobi nameščenje od
11. novembra pod zelo ugodnimi pogoji. — Sernec,
Razvanje, pošta Hoče.

žgati. Čim se je sklonil z vžgalico, pa je bušnilo
vanj kamenje ter ga vrglo daleč proč od skale.
Kofol je obležal z znatnimi poškodbami na rokah
in nogah, pa tudi po obrazu. Sreča v nesreči je bila,
da je bilo med kamenjem mnogo prsti, sicer bi bilo
moža takoj ubilo. Vodstvo gradbenega dela je od-
redilo, da so pone srečenega delavca takoj odpeljali
v bolnišnico.

Od tu in tam

Lazica Markovič, Boka Vlačji in Milan Gavri-
lovič bi imeli večeraj zvečer ali danes dokončati
z redigiranjem besedila sporazuma, ki je bil skle-
njen med obema kriloma združene opozicije. Čim
bo to prvo delo gotovo, bodo šefi belgrajskega
dela združene opozicije vsak zase predebatirali
besedilo in predlagali morebitne spremembe. Go-
vori se, da bo Aca Stanojevič, ki bo besedilo
sporazuma prinesel in Knjaževac Trifunović, pred-
lagal nekaj bistvenih sprememb. Zdi se, da bo
trajalo spet nekaj dni, da se bo mogel s potreb-
nimi podpisi opremljen izdelek belgrajskega dela
združene opozicije predložiti dr. Mačku v podpis.
Čim bodo vsi šefi opozicije podpisali sporazum,
se bo vsebina objavila v javnosti obenem s pro-
glasom.

Egiptska princezinja Ferkija, ki se že nekaj
dni mudi s svojim možem grofom D'Adexom v
okolici Splita in tamkaj lovi ribe, je v nedeljo
obiskala Vrljiki, kjer so kmetje imeli svoje na-
rodno slavlje. Princezinja, sestra kralja Faruka,
se je zlasti zanimala za narodne noše in za kolo,
ki ga tamkajšnji kmetje plešejo. — Tudi s pre-
stola vrhni egiptski kralj Abas Hilmi II. je ob-
iskal v nedeljo Dubrovnik. Pripeljal se je z raz-
košno jahto »Nimet Aholic. Abas Hilmi je brat
umrlega kralja Fuada in stric sedanjega kralja.
Ko si je ogledal Dubrovnik, je odpotoval v Sara-
jevo, kjer bo ostal nekaj dni. Iz Dubrovnika bo s
svojo jahto potoval dalje v Boko Kotorsko in v
Grčijo.

Zmago Hrvatov nad Benečani v pomorski
bitki pri Makarski pred 1050 leti so Dalmatinci
slovesno praznovali v nedeljo. Makarska je bila
vsa v narodnih zastavah, slovesnosti pa se je ude-
ležil tudi admiral jugoslovanske mornarice Stan-
kovič. Slovesnosti je organizirala dalmatinska ob-
lastna podružnica »Jadranske straže«.

Izredno drzen roparski napad je bil izvršen
predsinočnjem v Lipi pri Karlovcu. Sredi noči je
61 letna starica Ana Rogina začula nek ropot, ka-
kor bi nekdo vdrl v njeno hišico. Ko je začela
neko šumenje in hotela zavpiti na pomoč, je skočil
proti njej neki neznanec in iz samokresa ustrelil.
Tako je zadel v noge. Ko so sosedje začuli
strel, so pribitili v hišo in našli stanko v krvi.
Krogla je zadel v glavo. Prepeljali so jo v
bolnišnico, izvedeti pa od nje niso mogli še nič-
esar, ker ne more govoriti, čeprav se je iz neza-
vesti kmalu prebudila.

Sinovi so okradli svojega očeta v Lačarki pri
Sremski Mitrovici. V nedeljo je bogati kmet Ni-
kola Rajšić opazil, da mu je iz skrinje, ki jo je
imel skrito na podstrešju, izginilo nič manj kakor
101.000 dinarjev. Orožniki, ki jim je Rajšić tatvi-
no naznanil, dolgo niso mogli najti za tatovi sledi.
Iskali so v bližnji okolici hiše, ker so vedeli, da
je mogel tatvino izvršiti le človek, ki so mu bile
razmere v hiši precej dobro poznane. Nazadnje so
pa le zadel. Rajšićeva sinova, v starosti 41 in 37
let, sta imela naenkrat denar, ki ga je bilo pri
njiju preje redko kdaj videti. Trdo so ju prijeli,
da sta nazadnje priznala. Oče ju je še vedno trdo
držal, do denarja pa nista mogla priti drugače
kakor s tatvino.

57 kilogramov težkega soma so spot ujeli ri-
biči v Muri blizu Čakovca. Som je zasel v plitvo
vodo, da so ga ribiči takoj opazili. Zaprli so mu
izhod in ga nato z veliko lahkoto tudi ujeli. Pri
tehtanju so ugotovili, da ima kar 57 kilogramov.
V kratkem času je to drugi velikanski som, ki so
ga v istem kraju ujeli. Prvi je tehtal 65 kilo-
gramov.

Polaganje tračnic na železniški progi Kopriv-
nica—Varaždin bo v sredo končano. Zadnji žeb-
elj bodo zabili na slovesen način. Za uradnike
in inženirje bodo priredili banket, delavcem pa
bodo dali vsakemu po liter vina in večerjo.

Vrat si je v britvijo prerezal član musliman-
skega verskega sodišča, seriatski sodnik in bivši
kadija Hasan Hadžihaličević. Možu se je menda
zadnje čase začelo mečati in je svoje obupno de-
janje izvršil v času živčnega napada. Našli so ga
otroci, ki so začuli hropenje v sobi. Prepeljali so
ga sicer v bolnišnico, vendar je zaradi prevelike
izgube krvi rani podlegel.

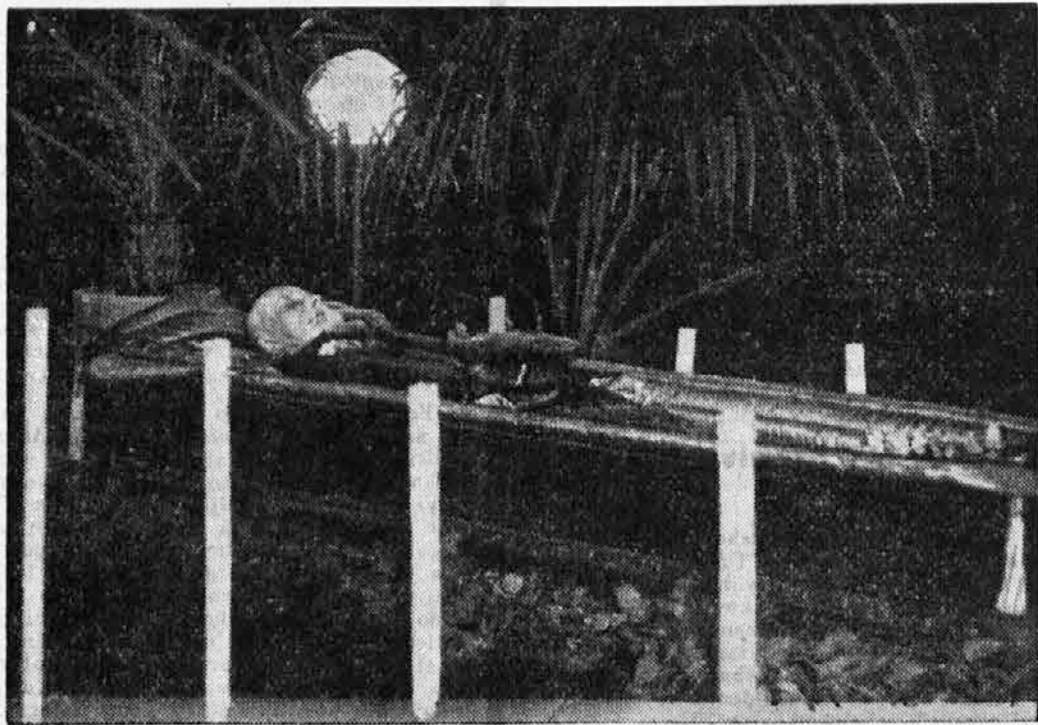
Sarajevsko državno bolnišnico bodo za nekaj
mesecev zaprti zaradi pomanjkanja kreditov. V
letošnjem proračunu je bilo za to bolnišnico
odobrenih okrog 20% manj kakor preje. Ker je
pa uprava vse za tekoče proračunsko leto odobre-
ne kredite že izžrpala, denarja pa nima za naprej
zagotovljenega, je sklenila bolnišnico zapreti. Ne
samo, da ne bo mogla sprejemati novih bolnikov,
temveč bo morala poslati domov tudi težje bolne,
ker jih ne more prehranjevati.

4 milijone nepismenih ljudi je baje v naši
državi. Tako poroča belgrajski list in pristavlja,
da bo to dalo nekaj več kakor 30% vsega jugo-
slovanskega prebivalstva. Odstotek je računam
povprek, če ga pa detajliramo, bomo našli, da
med Slovenci nepismenosti skoraj ni, v drugih
delih države pa je mnogo višji, kakor povprečje.
Da bi se nepismenost v nekaj letih odpravila, bi
bilo treba še 3400 novih šol in kakih 10.000 novih
učiteljev.

Zanimiva sodna razprava je bila večeraj v Za-
grebu. Znani časniki, ki v svojem listu »Danica«
strahovito napada dr. Mačka in njegovo politično
delo, je tožil industrija Peniča, češ da mu je očital
lažnjivost poročil in pamfletski ton pisanja. Ob-
nem je Penič obdolžil Matošiča, da podkupuje
priče, da govore njemu v prilog in tako svojim čit-
ateljem in naročnikom za drag denar prodaja laž
in neresnico. Razprava je bila zanimiva, ker je
toženec nastopil dokaz resnice. Pripeljal je s seboj
priče, ki so povedale, da jih je Matošič poskušal
podkupiti, dalje pa je navedel nekaj člankov v »Da-
nici«, ki so očitno pamfletski. Najbolj zanimivo pa
je bilo odkritje, ki ga je povedal sodnikom Penič.
Matošič je bil zaradi nekega članka o direktorju
»Tipografije« dr. Dežmanu obojen, da obsojdo po-
natisme v svojem listu. Matošič je to storil, vendar
pa je dal natisniti le nekaj izvodov »Danice«, da
jih je predložil sodcu (v dokaz, da je naloženo mu
dolžnost opraviti), naročniki pa so dobili v roke po-
polnoma drugačne številke. Na podlagi teh dokazov
je bil Penič oproščen vsake krivde in kazni, le za
nekatero ostre izjave je prejel 14 dni zapore po-
gojno. — Izid razprave pomeni za Matošiča in nje-
gove zaščitnike, med katere se prištevata tudi ljub-
ljansko »Jutro«, ki je tako rado ponatiskovalo naj-
bolj neokusne napade »Danice« na dr. Mačka, hud
poraz in razgalja načine, s katerimi ljudje Matošič-
evega kova vodijo borbo največ zaradi osebne
užalenosti.

Veliko bosansko lesno industrijsko podjetje
»Šipad« je sklenilo povišati delniško glavnico od
20 na 65 milijonov dinarjev. V ta namen bo izdanih
30.000 novih delnic v nominalni vrednosti po 1000
dinarjev.

Pogreb predsednika Masaryka

Predsednik Masaryk na mrtvaškem odru.

Prvi del pogreba očeta češkoslovaške države je bil že v petek zvečer, ko so njegovo truplo prepeljali iz njegovega gradu Lany v 30 km oddaljeno prestolnico, v Prago, da ga položijo na vzvišen mrtvaški oder Plečnikove dvorane, narodnega spomenika, kjer se ljudstvo za vedno poslavlja od svojega nepozabnega očeta. Tako pri velikih ljudeh vezi, ki jih vežejo na njegovo družino, skoraj popolnoma izginejo pred vezmi, ki jih družijo z narodom.

Do pol petih v petek se je v gradu Lany natrio vsega skupaj okoli 100.000 ljudi, ki so se prišli pokloniti in posloviti od dragega pokojnika. V mraku so zagorele sveče in baklje, vsa okna gradu, razen dveh, so se osvetlila. Tam, kjer je tema posodila svoj črni plašč, v prvem nadstropju z dvema nerazsvetljenima oknom, je ležal v težki kositrni kresti s steklenim pokrovom pokojni predsednik Masaryk.

Točno ob 7 se je oglašil zvonček grajske kapele in skozi vrata je 6 grajskih nameščenecv počasi prineslo krsto s pokojnikom. Pri vratih so jo prevzeli legionarji in jo nesli v avtomobil. Grobno tišino, ki je vladala vse naokrog, je motilo samo glasno ihtenje množice.

Takoj za krsto so etopali člani družine, otroci in vnuki pokojnika ter njegovi oddaljenejši sorodniki. Stopili so v avtomobile in sprevod se je začel počasi pomikati v siju bakelj proti Pragi. Ob vsej 30 km dolgi poti se je na obeh straneh ceste trlo žalujočega ljudstva, ki je molče in spoštljivo strmelo v žalni sprevod. Po vseh oknih vaških hišic, preprostih stanovanj v delavskem predmestju in ponosnih stavb v mestu so gorele sveče pred sliko Masaryka, obrobjeno z žalnim trakom.

Ves sprevod na poti od Lany do Prage so filmali. Ob mrtvaškem odru v Plečnikovi dvorani pa so nastavili posebne filmske operaterje, da bi filmali vse visoke osebnosti čeških in tujih delegacij, ki bi se prišle pokloniti spominu velikega moža.

Praga se je odela v črnilo

Z vseh hiš vise črne zastave, nekatera poslopja pa so skoraj v celoti prekrita s črnimi tancicami. Po več delih mesta so postavili velike, do 3 metre visoke mrtvaške odre z velikimi kovinskimi žarami, v katerih plapolajo grški ogenji. Pred Hradčanimi samimi stoji ogromen baklahin s čez dvajset metrov dolgimi črnimi preprogami.

Drugi del pogreba, prevoz trupla iz Hradčanov v začasni grob, pa je danes, v torek, 21. sept. Udeležili se ga bodo samo zastopniki vojaštva, legionarji v ameriških, francoskih in ruskih uniformah, Sokoli ter uradni zastopniki vseh držav.

Vsa ostala društva pa bodo tvorila spalir ob poti, po kateri se bo sprevod pomikal. Tako bodo v spalirju razna nemška društva, skavtje, Narodna Straža, Orli, Svobodna Straža češke narodnosocialistične stranke, kmečki jezdec, rudarji, sestre Rdečega križa, gasilci, šolski otroci itd. Vsi bodo imeli svoje določene prostore, šele nato pride v poštev civilno prebivalstvo, ki lahko zasede hodnike ostalih prostih ulic in cest.

Na dan pogreba vsa velika češka podjetja za nekaj ur prekinajo delo, skoraj vse praške trgovine zapro, celo po železnici odhajajo najnujnejši vlaki.

Tudi najbogatejši imajo smolo

Pred kratkim je stala četa »lovcev raznih zanimivosti«, 40 fotografov, 30 časnikarskih poročevalcev, 4 radiooddajni avtomobili na newyorškem letališču in pričakovala prihod letala, ki naj pripelje najbogatejšo Američanko Barbaro Hutton in njene moža, katerega je pred kratkim vzela.

Po dolgem nestrpnem čakanju se slednjič pripelje letalo s svojo »čudovito zanimivostjo«. Tedaj pa so težko zadovoljivi lovci doživeli nepričakovano presenečenje: najbogatejša Američanka se je pojavila pred njimi — s strahotno luknjo v nogavici.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 21. sept.: 12.45 Lahka instrumentalna glasba (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Kar po domače (Magistrov trio) — 18.40 Nastanek tarife pri železnici (g. Alojzij Sulgaj) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Kiplingova dela in njihov pomen za nacionalno in splošno vzgojo naše mladine (Branko Stražičič, nov. Zgb) — 19.50 Deset minut zabave — 20.00 Večer operne glasbe. Sodelujejo: ga. Franja Bernot-Golobova, ga. Antonija Marolt-Suštarjeva in Radijski orkester — 21.00 Radijski orkester — 22.00 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Za ples (plošče).

Drugi programi

Torek, 21. septembra: Belgrad: 20.00 Orkestralni koncert — Zagreb: 20.00 Opera — Dunaj: 19.55 Filmska glasba, 20.40 Igra; 22.20 Strmel — Budapešta: 19.40 Salonski orkester; 21.00 Operni orkester; 22.30 Plošče; 23.30 Jazz — Trst: Milan: 17.15 Orkestralni koncert; 21.00 Igra; 22.20 Komorni koncert — Rim-Bari: 21.00 Mulejev koncert; 22.15 Strmel — Pariz: 20.00 Opereta »Sissy«, 22.25 Solistični koncerti

Singapore - Levje mesto

Angleži so si ob široki morski cesti pravčasno postavili trdna oporišča, ki so in bodo — vsaj nekaj časa gotovo — še držala njihov imperij. Takšno oporišče je vsekakor tudi ozka morská cesta, ki pelje mimo Malajskega otočja ob najjužnejšem koncu Azijske celine. Tu stoji mesto Singapore, ali kakor bi se po naše reklo »Levje mesto«. V zadnjem času so Angleži to postojanko še bolj utrdili, kakor da so šele sedaj prav spoznali, kako ogromnega pomena je zanje, če hočejo imeti prost dostop na tako imenovani Daljnji vzhod, v kitajske in japonske vode.

Singapore ni od včeraj, pač pa je na tem mestu zasadil angleško zastavo angleški pomorščak Stamford Raffles že v začetku devetnajstega stoletja. Ta mož je tudi kot prvi Evropejec prevozil ožino ob Singaporeu, in je tudi takoj spoznal njen velikanski pomen, to so vrata, ki odpirajo kitajski in japonski svet. Tam, kjer se je nekoč razprostiralo zamočvirjeno ozemlje, segajoče skoraj do zemeljskega ravnika, je ustanovil Sinha-Pur, ki je leta 1824 postalo kronska kolonija in svobodno pristanišče, danes pa je to najpomembnejši voz, ob katerem se za hip ustavlja ladje vsega sveta, da ne omenjamo pri tem njegovega velikega pomena v vojaškem oziru.

Sultan iz Johore

Večina potnikov, ki jih je ta ali ona ladja pripeljala po dolgi ali krajši poti tudi v Singapore, porabi to priliko tudi za obisk v bližini ležečega sultanata Johore. Johore je nekaj preostanek nekdanjih samostojnih kneževin iz časa, ko so v teh krajih imeli velik vpliv mohamedanci. Danes spada sultan od Johoreja med one »vladarje«, ki jim je ostalo le še ime, so pa povečini popolnoma pod angleško nadoblastjo in jim je skrb samo še za njihovo zasebno življenje. Tamkajšnji Evropejci, ki bolj natančno poznajo razmere v bližini Singaporea, vedo zanesljivo povedati, da so sultanovi podaniki edino le maloštevilni služabniki, ki so potrebni za vzdrževanje sultanove palače. Pa še nad temi je prav za prav te nekaj majordom, ne pa sultan sam. Zdi se, da si sultan kakšne večje oblasti in vladarske moči pod angleškim pokroviteljstvom niti tako zelo ne veseli več. Tamkajšnji knezi so povečini vzgojeni čisto po evropsko, nekateri imajo tudi Evropejke za žene in večji del leta prežive v Evropi.

Palača sultanata Johore je zgrajena v mohamedanskem slogu, ki kaže, vsaj v notranjosti že precej zahodni vpliv. Posledice mohamedanskega preseljevanja narodov so precej očitne. Ohranjenih je iz one dobe tudi precej pisarnih dokumentov.

Danes se za Johore v glavnem zanimajo samo še filatelisti, to pa zaradi redkih znamk, s katerimi radi obogate svoje albume. Večina potnikov od daleč se prav s tem namenom ustavlja tod.

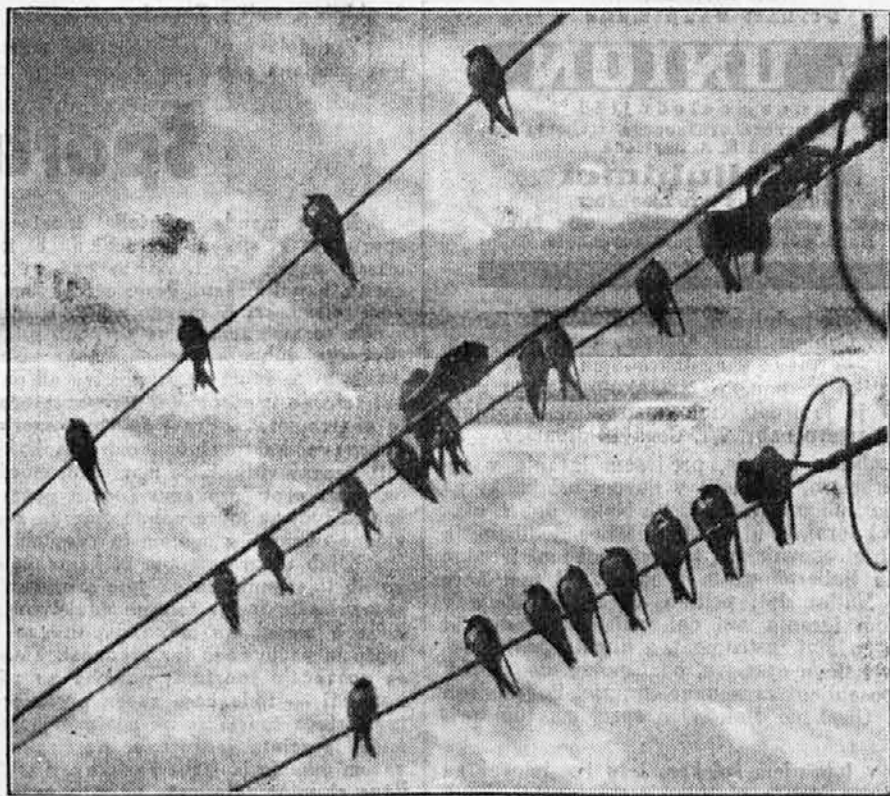
Bogastvo v kavčuku

Dežela sama ne skriva v sebi rudnih bogastev, kakor n. pr. Južna Afrika, pač pa je vse njeno bogastvo vsaj od Johoreja do Singaporea v širnih nasadih dreves, ki dajejo kavčuk. Vmes stoji številne vodne naprave, žage, ob katerih stoji kupi lesa, pripravljenega za predelovanje in izvoz. Tu vidiš ogromne hlode, težke več tisoč kilogramov. Vse je preskrbljeno tudi za to, da se ne bi pod vročim soncem ti hlodi prehitro in preveč posušili, kajti v tem primeru ne bi bili več uporabni, ali bi bili mnogo manj vredni. Čudno, ne? Pri nas je namreč ravno narobe in je prvi pogoj ta, da je les dobro osušen, kajti le tak v popolni meri služi svojemu namenu, ki je pri nas seveda drugi, kot nad daljnim Singaporeom.

Nujen sporazum z naravo

To »Levje mesto« je silno vroče, njegov značaj je docela velemestni. Podnebje pa je tisto, ki v veliki meri tudi vpliva na človekov temperament in značaj. Domačini, če tam sploh koga smemo imenovati domačina, se zde tuju silno nezaupljivi, pa tudi neverjetno leni. Te bolezni se počasi nalezajo tudi priseljenci, čeprav so iz še bolj kulturnih krajev Evrope.

Ni dvoma, da je še mnogo takšnih krajev, ki so bolj proči od sveta, da se tako izrazimo, in bolj revni na kulturnih pridobitvah, kakor je ravno Singapore, ali pa n. pr. Hongkong, Madras ali pa nam Slovincem po naših misijonarjih še posebno znana Kalkutta. Toda nekaj drugega je to, če je kdo navezan na bivanje kje v sredini sicer od Evropejcev osvojenih, pa vendar še tako divjih in pustih pokrajin, takšnih kakor je n. pr. ravno Malakka, južni azijski jezik, ki se je pretrgal ob Malajskem otočju in na katerega skrajnem koncu stoji z angleško roko pripeto angleško vlemesto Singapore. V teh, od sveta tako rekoč ločenih pokrajinah, je Evropejec pripuščal samemu sebi. Njegovo usodo vodi njegova lastna iniciativa, njegova podjetnost, iznajdljivost, sposobnost, da se človek hiro odločuje za to ali ono stvar, poleg vsega tega pa tudi velika srčnost. Narava in človek morata biti tu povezana in vezana drug na drugega. Le v tem »Sporazumu« je mogoče premagati ovire, ki jih človek v kulturnem evropskem svetu že težko samo sluti.

Pred slovesom

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

Pot drži po puščavi

Oddelek angleških sulčarjev 27. polka indijske brigade je le počasi napredoval skozi puščavo. Petdeset Angležev, med njimi pa deset domačih vojakov, ki so četo vodili kot najboljši vodniki po teh pustih indijskih krajih, ki niso imeli nič romantike in naravnih krasot, se je le počasi rinilo naprej po razžarjenem pesku.

Nebo kakor da je bilo zastrto z lahno tenčico sive megle, skozi katero je bilo mogoče slutiti njegovo sinjino. Zdaj pa zdaj so zaslišali krik jastreba, ki se je čisto nizko, tik nad glavami vojakov, spreletaval. Njegovo vpitje je obetalo zlo, da se je veliko izmed teh mladih, pogumnih Angležev zdrznilo v nerazumljivem strahu, kakor da so zaslišali klic glasnika, ki oznanja bližnjo nesrečo.

Neskončna puščava se je odpirala na vse strani obupno daleč kakor zaspala morská gladina. Griči, ki so vznikali tu pa tam na enolični zemlji, so bili videti kakor zakleti grobovi.

To je bila puščava, ki se je raztezala od ozemlja, ki je bilo pod angleškim pokroviteljstvom, pa vse do države maharadža Suratskega, ki so ga angleške vojaške oblasti tistega razburjenega leta 1854. imenovala za svojega najzvestejšega soseda. Mali oddelek je potoval že drugi dan, toda na obrazih konjenikov ni bilo videti najneznatnejšega sledu o tem, da bi bili utrujeni. Strogo vojaško življenje je te ljudi navadilo, da so pozabljali sami nase, da niso čutili ne žeje, ne vročine, da jim je bila mar samo njihova dolžnost, ki je bila zdaj v tem, da še pred večerom dospo v prestolnico mogočnega Surat-kan.

Vodniki so zdaj pa zdaj kakor na zapoved ustavili konje. A to le za trenutek. Obrnili so glave proti nebu, vrgli pogled

na desno in na levo ter, ne da bi se kaj zgovarjali, krenili dalje. Kako so se ti ljudje znašli v peščeni samoti, kjer ni bilo nobenih poti, kjer ni bilo sledu o kakem človeškem bivališču? To je bila njihova skrivnost. Angleži so prav dobro vedeli, da se morajo tem vodnikom mirne duše zaupati, saj so bili to najzanesljivejši spremljevalci vsake odprave v Indiji.

Tako so tekle ure in ure, ne da bi kdo spregovoril besedo. Samo kriki jastrebov in včasih hrzanje konj, ki so se ustavljali, je trgalo zatohlo tišino med temi jezdec, ki so kakor strahovi šli po zgočem puščavskem pesku.

Še celih šest ur je do cilja! Sredi sprevoda je jahal sir Humphrey Harcourt, odposlanec angleške vlade, poleg njega pa mladi častnik Geoffrey Vickers iz 27. konjeniškega polka.

»Vročina!« je vzdihnil sir Harcourt, ki je moral med tem pohodom neprenehoma misliti na London in neugodni hlad v uradnih prostorih ministrstva za zunanje zadeve.

»Misli sem, sire, da ste se že privadili indijskemu podnebj«, mu je odvrnil Vickers s komaj zaznatnim posmehom. »Vročina je v Indiji še najmanjše zlo, ki nas ovira.«

Geoffrey Vickers, ki je zdaj služil že tretje leto v Indiji, se ni menil za vročino, saj je med to svojo službo pretrpel že dosti hujših muk. Toda o tem ni rad govoril, ker je mislil, da se to za vojaka ne spodobi.

Ko je sir Harcourt ponovil svoj vzdihljaj »Vročina!«, se Vickers sploh ni več oziral na »starega gospoda«. Kakor vsi njegovi konjeniki, tudi on sploh ni videl, kaj je trudnost, lakota ali žeja. Če bi ne bilo med njimi tega londonskega diplomata, bi bil že kdaj zapovedal, naj v skoku zdrve dalje, da bi čim prej prišli v prestolnico Surat-kan. Imel je samo eno željo: da bi se to poslanstvo čim prej končalo in da bi se lahko vrnil

v svojo garnizijo v Kalkuto, kjer ga je čakala zaročenka, mlada in lepa hčerka ovdovelega polkovnika Campbella...

Toda na njegovem moškem obrazu, ožganem od solnca, se ni kazalo nič tega, kar se je dogajalo v njegovi duši. Mladi Vickers je bil najprej vojak, prostovoljni suženj dolžnosti in reda. Zapoved je bila za njega nekaj nadvse svetega, izpolnil bi jo bil celo za ceno svojega življenja. Bil je eden izmed tistih vojakov, ki znajo dovršeno zatajevati svojo osebnost, ki zaduše vse svoje želje in živijo samo za svoj poklic.

Spet je nekaj jastrebov zletelo jezdecem čez glave. Nekateri izmed vojakov so dvignili glave, toda brez vsakega pravega zanimanja, kakor stroji, kakor človek, ki potuje koderkoli sam in zdaj pa zdaj vrže pogled na levo in na desno, čeprav ni nikjer nič zanimivega.

Eden izmed domačinov mu je zaklical z enoličnim glasom: »Kapitan, še tri ure!«

Vicker pa je samo dvignil roko v znamenje, da ga je razumel.

Foto Warner Bros

Vicker je dvignil roko v znamenje, da razume...